

Кметската работа - служебна тайна?
Дияна Бончева, координатор на ПДИ в Ямбол

Може ли информацията за дейността на общинската администрация да бъде класифицирана като гържавна или служебна тайна? Този въпрос задават в официално питане до кметовете на Ямбол и Бургас общински съветници от СДС. Текстове на писмата и в двете общини са абсолютно идентични, но не това е любопитното в случая. Важно е защо съветниците са принудени чрез писма да уточняват с кметовете кой е задължен да изпълнява ангажиментите си по Закона за достъп до обществена информация.

Групата на СДС в Бургас е използвала през март тази година Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ), за да се добере до одитния доклад на Сметната палата за управлението на имоти - частна общинска собственост в Община Бургас.

Чрез журналисти, по същото време ямболските общински съветници получиха одитните доклади за финансовото управление на бюджета на Община Ямбол за 2005 г. и за (не)законосъобразността на разходването на отпуснатите средства от Постоянната комисия за защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи. И в двата доклада за Ямбол са описани груби нарушения на кметската администрация по Закона за обществените поръчки, подписването на договори за външни услуги, капиталови

разходи, отчитане на местните приходи и т.н. Така че е разбираемо защо градоначалникът Кирил Тодоров е крил информацията от обществеността. Но не е оправдано, тъй като, според българското законодателство, кметът е длъжен да информира гражданите за всяка изхарчена стотинка от общинския бюджет, а докладите на Сметната палата са публични.

Законът за достъп до обществена информация задължава ръководителите на институции, респективно кметовете, периодично да публикуват информация за: правомощията и отговорности на съответната администрация; издадените актове; информационните масиви и ресурси, използвани от съответната администрация, и наименованието, адреса, телефона и работното време на звеното, което отговаря за приемането на заявленията за предоставяне на достъп до информация, припомня председателят на група „Нов път за Ямбол“ Христо Попов. Той пита изпълнява ли общинската администрация изискванията си по ЗДОИ; под какви форми и къде е публикувана или отчетена пред гражданите на Ямбол изискваната от закона информация; къде са публикувани годишните отчети за постъпилите заявления за достъп до информация, както и направените от общината откази.

„Община Ямбол стриктно спазва разпоредбите на закона“,

В БРОЯ

Коментар на юриста
Обществена ли е информацията за обществени поръчки?

ПДИ ще връчи годишните си награди за принос в областта на свободата на информацията по повод Международния ден на правото да знам

И държавата във Видин си говори с кмета Ценов съгласно разпоредбите на ЗДОИ

От съдебната зала
Защитени ли са личните данни на участниците в публичен наказателен процес?

Достъпниците по света
Санкции за неизпълнение на задължението за предоставяне на достъп до информация

Новини

отговаря кметът Кирил Тодоров на 26 март т.г. Всички заявления за достъп до обществена информация се приемат в Центъра за административни услуги, като задължително се регистрират... А актовете, издадени от кметството, се публикуват в Регистъра на административните структури, посочва градоначалникът.

Отговорът на кмета е чисто формален, коментира общинският съветник Христо Попов. И е прав. Градоначалникът, поточно някой чиновник, натоварен от него, буквално е отбил номера, като е снаждал цитати от законите за администрацията и за достъп до обществена информация. В резултат на това

на стр. 2

са се получили безумни обяснения от типа: „Законът за администрацията вменява задължение на администрацията да осъществява своята дейност, при стриктно съблюдуване на принципите на „законност, достъпност и откритост“. В изпълнение на този ангажимент органи (б.а. - неясно какви) предоставят информация на гражданите и юридическите лица по ред, определен със закон. Конституционно признатото право на информация, неговото гарантиране и упражняване получава правна уредба със Закона за достъп до обществена информация...“

До месец март т.г. в Община Ямбол са „обработени“ 55 заявления за достъп до обществена информация, посочва кметът Тодоров в отговора си до съветника Попов. От януари до 25 юли 2007 г., в регистъра на общината са вписани само 6 заявления за достъп до обществена информация, потвърди говорителката на кметството Румяна Стефанова. По 3 от тези заявления (подадени на 9 март т.г.) координаторката на ПДИ Дияна Бончева е завела административно дело за мъчалив отказ.. Колко са всъщност отказите и по колко заявления е предоставен достъп тази информация не се предоставя на журналисти и съветници. Самият регистър се намира в Центъра за административно обслужване, но е за служебно ползване.

Годишният отчет за постъпилите заявления за достъп до обществена информация също не е публикуван или оповестен по друг начин в Ямбол. Според кмета Кирил Тодоров, негово задължение е само да изпрати въпросния отчет за „обобщаване“ в Министерството на гържавната администрация и административната реформа. Пак според градоначалника, задължението му да публикува информация за изгадените от него актове свършва до Публичния регистър на административните структури и на актовете на органите на изпълнителната власт. В този регистър обаче, се публикуват единствено заповедите, свързани с регулаторните режими - като лицензи за таксиметрови услуги, продажба на алкохол и цигари, категоризация на туристически обекти и гр.

В електронния сайт на Община Ямбол са публикувани регистри на търговските дружества

с общинскоучастие, на общинските предприятия и общинските концесии. Със свое решение, Общинският съвет задължи кмета Кирил Тодоров да се изготви публичен регистър на общинските имоти, който да се публикува в Интернет страницата на кметството до 30 юни 2007 г. Решението обаче до ден-днешен не е изпълнено.

В отговора на кмета до съветника Попов е спестена една особено любопитна подробност. В началото на март т.г., след предизвестие, бе освободена служителката, която отговаряше пряко за приема на заявления за достъп до обществена информация в Центъра за административно обслужване. Гишето все още е отворено, но няма постоянен служител - чиновниците са на повикване, в случай, че се появи гражданин.

За приема на заявленията за достъп до обществена информация в момента отговаря Филип Филипов - началник отдел „Информационно обслужване“, уточни говорителката на кмета Румяна Стефанова. Дали задължението му е вписано в длъжностната характеристика обаче, от общинската администрация не уточниха.

Според утвърдените вече изменения в Закона за достъп до обществена информация, всички административни структури се задължават до 22 декември 2007 г. да определят длъжностни лица, които да отговарят пряко за предоставянето на обществена информация, както и да обособят подходящо място за четене на предоставените документи. Болшинството от кметовете в страната обаче, нямат интерес да изпълнят този си ангажимент, преди местните избори. Наесен в общинските съвети ще влязат и нови общински съветници, които тепърва ще се учат да се борят с тайните в общинската администрация. Иначе обещанията за прозрачност и публичност присъстват в програмите на всички кандидати за управници от десетки години насам - от президент през депутат до кмет и общински съветник. Законът за достъп до обществена информация действа от 2000 г., но практиката показва, че общински и гържавни чиновници предпочитат да го заобикалят. Може би, защото шефовете им не са определили точно кое от дейността им е класифицирана, гържавна или служебна тайна.

© Фотоархив ПДИ

Случай

В началото на тази година Община Варна публикува Общински план за развитиена Община Варна за периода 2007 - 2013 година.

Планът съдържа няколко части - с и т у а ц и о н е н анализ, визия, приоритети и мерки за развитие

на Община Варна и индикатори за оценка на плана. Документът е изработен от частна фирма, по договор за обществена поръчка. Неправителствена организация се интересува от това защо именно на тази фирма е възложена поръчката, как е обявен самият конкурс, каква е цената на договора и т.н. Тъй като на страницата на общината не е публикуван регистъра на обществените поръчки, НПО-то подава заявление за достъп до обществена информация, с което иска от кмета на Община Варна да бъдат предоставени копия от следните документи:

1. Пълният текст на разработената „Оперативна програма за работа на Община Варна 2007 - 2013 година“. Въпросната програма е изработена от частна фирма, по договор за обществена поръчка.
2. Договор за обществена поръчка между Община Варна и частно търговско дружество.
3. Документацията, свързана с обявяването, изпълнението и оценката на обществената поръчка.
4. Документите, съдържащи оценката на Община Варна за извършената от фирмата работа по договора за обществена поръчка.

Кметът на общината отказва да предостави исканата информация, с няколко мотива: Въпросната обществена поръчка е възложена по реда на Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки. Информацията, свързана със самото възлагане на обществената поръчка,

представлява служебна информация по смисъла на чл. 13, ал. 2, т. 1 от Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ).

Текстът на самия договор за обществена поръчка не може да бъде предоставен, на основание защита на интересите на трето лице. Отказана е и информацията, свързана с изпълнението на самия договор. Правно основание на отказа липсва, като мотив за това е посочено, че проверките по изпълнението на обществените поръчки се извършват от Агенция гържавна финансова инспекция (АДФИ).

Коментар

Отказът да бъде предоставена информацията, свързана с възлагането на самата обществена поръчка, е неприемлив. Чл. 13, ал. 2, т. 1 от ЗДОИ очертава ясно полето, в което решенията за предоставяне или отказ на достъп до информация могат да бъдат вземани в условията на оперативна самостоятелност. Хипотезите на чл. 13, ал. 2, т. 1 и 2 са единствените хипотези в ЗДОИ, в които не е налице обвързана компетентност. Тези текстове следва да се тълкуват в светлината на Решение на Конституционния съд № 7, по конституционно дело № 1 от 1996 г. - „Общо принципно положение, отнасящо се до приложението на всички основания за ограничение, е, че при тяхното налагане - от органите на законодателната, изпълнителната и съдебната власт - трябва да се излиза от високата обществена значимост на комуникационните права и свободи, от което следва изискването за стеснително приложение на ограниченията“. Тълкуването на тези текстове следва също така да бъде в съответствие с целта на закона, установена в чл. 2, ал. 1 от ЗДОИ - да се даде възможност на гражданите да си съставят мнение за дейността на задължените по закона субекти.

На първо място, чл. 13, ал. 2, т. 1 от ЗДОИ обхваща само документи, свързани с оперативната подготовка на актовете, а не всяка служебна информация. В същата разпоредба са изчерпателно изброени видовете документи, които попадат в категорията с

на стр. 4

несамостоятелно значение. Това са документи, съдържащи мнения, препоръки, изготвени от или за органа, становища и консултации. Ето защо няма как документ като решението за възлагане на обществена поръчка например, да попадне в обхвата на чл. 13, ал. 2, т. 1 от ЗДОИ. Пълният текст на договора за обществена поръчка също следва да бъде предоставен. Според чл. 2, ал. 1 от ЗДОИ, обществена е информацията, от която може да се състави мнение за дейността на задължените субекти. С чл. 10 от ЗДОИ, за обществена информация е обявена всяка информация, съдържаща се в актовете на органите на власт, а с чл. 11 от ЗДОИ - всяка информация, събирана, създавана и съхранявана във връзка с актовете на органите или по повод дейността им. Следователно законодателят е дал пределно широк обхват на понятието „обществена информация“. В него се включва и съдържанието на договорите, които органите на власт сключват. В решението за отказ на кмета на Община Варна се твърди още, че на практика целият текст на договора представлява търговска тайна. На първо място, административният орган следва да има предвид обстоятелството, че след като третото лице - споменатата фирма, е получавало средства от държавния бюджет, то тя се явява задължен

субект по смисъла на чл. 3, ал. 2, т. 2 от ЗДОИ и нейното съгласие не се изисква - виж. Чл. 31 ал. 5 от ЗДОИ. В практиката си по ЗДОИ, Върховният административен съд е възприел необходимостта административният орган да прецени, съгласно чл. 31 от ЗДОИ, дали е необходимо съгласието на третото лице, както и да вземе предвид фактите. В няколко свои решения ВАС е извел необходимостта административният орган сам да реши въпроса дали с искането за достъп до информация се засягат права или законни интереси на третото лице или не. На последно място, трябва да отбележим, че отказът на информацията, свързана с изпълнението на договора за обществена поръчка, също е незаконосъобразен. Действително, сред правомощията на АДФИ влиза и извършването на проверки по изпълнение на обществени поръчки. Но фактът, че определен държавен орган извършва проверки на дейността на друг държавен орган, не отменя задължението на втория да предоставя информация за дейността си по реда на ЗДОИ.. Отказът на кмета на Община Варна в момента се обжалва пред Варненския апелативен съд. Пълният текст на разработената „Оперативна програма за работа на Община Варна 2007 - 2013 година“, в последствие беше публикуван на Интернет страницата на Община Варна.

Програма Достъп до Информация ще връчи годишните си награди за принос в областта на свободата на информацията по повод Международния ден на правото да знам - 28 септември

За тях ще бъдат номинирани граждани, неправителствени организации, журналисти, упражнявали активно правото си да търсят информация, както и институции, изпълняващи добре задълженията си по Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ). Ще бъдат връчени и негативни награди на институции, които не изпълняват задълженията си по ЗДОИ или нарушават правата на гражданите по закона. Всеки гражданин може да номинира в отделните категории, след попълване на публикуваната форма на адрес <http://www.righttoknowday.net> в срок до 15 септември 2007 г. Специално жури ще определи победителите.

В България Денят на правото да знам бе отбелязан за първи път през 2003 г.

И държавата във Видин си говори с кмета Ценов съгласно разпоредбите на ЗДОИ

Анелия Славецова, координатор на ПДИ във Видин

© Фотоархив ПДИ

Казват, че някога не з а в с и м и я т османски владетел Осман Пазванто-оглу, провъзглася-вайки се за такъв, принудил султана когато пише указа-те си да подчерта-ва, че те са валидни и за Видинския сан-джак. И пак имало някакъв рег. Само гето демокрацията в крайдунавския град сега е толкова

напреднала, че едновременно централната изпълнителна власт, съдебната власт и неправителственият сектор не са способни да разпоредят адекватно на органите на местно самоуправление да изпълняват задълженията си по Закона за достъп до обществена информация.

На основание разпоредбите на Закона за достъп до обществена информация, Областна администрация Видин поиска от кмета на Община Видин да ѝ бъде предоставено копие от договора с фирмата по озеленяването на общината. В писмото се иска информация за извършените дейности по озеленяване, дали те съответстват на сключения договор и какво е предвидено до края на годината, съобщиха от Пресслужбата на областната администрация.

Седмица по-късно, пак на основание разпоредбите на Закона за достъп до обществена информация, директорът на Дирекция „Административен контрол, регионално развитие и гържавна собственост“ в Областна администрация Видин Аня Василева поиска пак от кмета на Община Видин Иван Ценов да ѝ бъде предоставено копие на договора, сключен между общината и фирмата-изпълнител, относно решаване на проблема с бездомните кучета и ограничаване на популацията им за периода 2005 - 2007 г.

В писмото е поискана информация и за предвидените в общинския бюджет средства за финансиране на дейностите по договора, размер и отчет на изразходваните средства. Какви са резултатите от дейността, предмет на договора, и конкретните мерки за решаване на проблема с бездомните кучета - са другите въпроси, отправени към кмета на Община Видин.

Тези две новини съобщиха от Пресцентъра на видинската областна администрация в незапомнено горещия месец юли. И вътрециха неправителствения сектор в крайдунавския град, който дотогава смяташе, че единствен е оцетен по отношение на информацията, която общината е длъжна да предоставя.

Държавата, в лицето на областната администрация, е започнала диалог, който т.нар. трети сектор води повече от 5 години. Достъпът до тези два договора, които Община Видин е подписала с едно и също лице, всъщност никога и за никого не са били достъпни. Мотивът е, че лицето (явявайки се трето) не е съгласно (чл. 37 от ЗДОИ). Така отговаря на първото заявление за достъп до обществена информация от 28 май 2002 година видинският кмет Иван Ценов. Питането е отправено от Любов Гусева - член на Управителния съвет на видинското „Дружество за защита на животните“. В него тя иска достъп до договора, сключен между Община Видин и фирма „Чистота“ ЕООД, с предмет - възлагане на организираната и финансирана с общински средства дейност по ограничаване популацията на бездомните кучета в град Видин. И понеже получава отказ от градоначалника, го обжалва в съда с помощта на фондация Програма Достъп до Информация. Първото положително решение по ЗДОИ Видинският окръжен съд постановява на 27 юни 2003 година. С него той отменя отказа на кмета и го задължава да предостави исканата информация. В мотивите си съдиите посочват, че „кметът незаконосъобразно е приел, че исканата информация засяга интересите на трето лице и с неговото несъгласие е отказал достъп, тъй като исканата информация е с обществен характер и в случая е приложим чл. 31, ал. 5 от ЗДОИ“. Това съдебно решение обаче не се изпълнява, а делото се протака, като в законовия срок се обжалва с касационна жалба от кмета на Община Видин пред Върховния административен съд. Близко година по-късно, с Решение № 4717 от 25 май 2004 година, Върховният административен съд решава и оставя в сила решението на Видинския окръжен съд, но и до днес Любов Гусева не е получила достъп до искания договор. Обаче едва сега става ясно, че тя не е сама в търсенето на правото си. Оказва се, че във Видин три независими една от друга институции - областна администрация, неправителствения сектор и съда, не са способни да се съобият с един акт на местната власт, с който се разходват средства от общинския бюджет, който пък е публичен.

Защитени ли са личните данни на участниците в публичен наказателен процес?

Решение на Комисията за защита на личните данни № 17/21.06.2006 г.

Жалбоподателката **Кирова** сезира Комисията за защита на личните данни (КЗЛД) със следния казус:

По време на разглеждането на наказателно дело от общ характер срещу Кирова са допуснати нарушения на Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД). Кирова твърди, че по време на започване на съдебното заседание на 25.11.2005 г. е забелязала, че в съдебната зала присъства журналистка от вестник „Утро“. Кирова е възразила срещу присъствието ѝ, като е направила искане, на основание чл. 263 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК), делото да се разглежда при закрити врати. Съдът, преценявайки, че не е налице правно основание да изпълни искането на подсъдимата, е допуснал присъствието в залата на журналистката. Непосредствено след това, във вестник „Утро“ е публикувана статия със заглавие „Две години условно за адвокатка от Б.“. Срещу постановената присъда Кирова подава въззивна жалба, по която е образувано Въззивно наказателно дело от общ характер. По време на съдебното заседание, журналистката от в-к „Утро“ не присъства, но по-късно на страниците на вестника излиза статия, във връзка с хода на делото, като е посочено собственото име на Кирова и инициал на фамилието.

Комисията обявява жалбата за допустима.

Кирова счита, че правото ѝ на защита на личните данни е нарушено, както от Районния и Окръжния съд - чрез публичните заседания, така и от вестник „Утро“ - чрез публикациите във вестника.

Процесуалният представител на в-к „Утро“, подкрепен със становище на Районен съд град Р., заявява, че не е налице нарушение за правото на защита на лични данни, тъй като още с подаването на жалбата, съгласно чл. 263, ал. 3 от Наказателно-процесуалния кодекс, присъдата се обявява публично, поради което съдебният акт става достояние на неограничен брой лица. От Окръжен съд Р. поддържат, че информация, във връзка с дейността на съда, може да се дава на медиите от Председателя на съда, както и от съдията - докладчик по отделните дела. Видно от становището на главния редактор на вестник в-к „Утро“, те са се съобразили с презумпцията за невинност, като в първата публикация не са цитирали името на подсъдимата, а във втората е цитирано само собственото име и инициал на фамилието. Считат, че личните данни са получени правомерно, тъй като заседанието е открито и е достъпно за неограничен брой слушатели.

Комисията прие разглежданата жалба за неоснователна:

От изложените факти и приложени към жалбата доказателства не се установява, че администраторите - Районен съд, гр. Р., Окръжен съд, гр. Р., и в-к „Утро“ са предоставили и разпространили данни за жалбоподателката по неправомерен начин и за неправомерни цели.

1. Законодателят в чл. 41, ал. 1 от Конституцията на Република България урежда правото на лицата да търсят, получават и разпространяват информация. Осъществява-нето на това право не може да бъде насочено срещу правата и доброто име на другите граждани, както и срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала.

2. Съгласно чл. 264, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс, председателят на състава на съответния съд има право да разреши присъствието на лица при закрити врати.

Комисията допуска, че журналистката е присъствала в залата с разрешение на председателя на съда.

3. Съгласно чл. 272, ал. 1 от НПК, председателят проверява самоличността на подсъдимия, като го запитва за трите имена, за датата и мястото на раждане, за неговата народност, гражданство, местоживее, образование, семейно положение и единния му граждански номер, както и дали е осъждан. Следователно репортерката на вестник „Утро“ се е снабдила с данните на г-жа К. по време на съдебното заседание, към момента на снемането на самоличността на подсъдимата. В разглеждания случай, фактът, че журналистката не е присъствала при произнасянето на присъдата, е ирелевантен, тъй като данните, които е използвала - пол, възраст и образование, срещу което се жалва К. пред Комисията, са получени от репортерката по време на открито заседание и по правомерен начин. Що се отнася до размера и вида на наложеното наказание от съответния наказателен състав, Комисията не счита, че същите сами по себе си представляват лични данни.

Комисията приема, че журналистите имат право да получават информация от съда. В такъв смисъл е и становището на Окръжния съд, според което информация на медиите се предоставя от Председателя на съда, както и от съдията докладчик по отделните дела.

Комисията счита, че с информацията от втората статия във в. „Утро“, където е посочено

на стр. 7

първото име и инициал на фамилното име на жалбоподателката, лицето може да бъде непряко идентифицирано, с оглед на това, че гр. Б. е малък град и няма друга адвокатка с име „Т.К“, освен жалбоподателката. Статията във вестник „Утро“ е написана коректно. От текста личи старанието да се информира обществеността, а не да се уврежда професионалната кариера на К.. Увреждането на професионалната кариера на жалбоподателката е настъпило в един по-ранен етап. Към момента на публикацията професионалната ѝ репутация вече е била засегната.

По отношение на въпроса дали едно заседание да бъде открито или закрито, решение се взема още при подготовката за разглеждане на делото от съдията докладчик.

Случаите, в които се допуска разглеждането на наказателните дела при закрити врати, са изрично уредени в чл. 263, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс. Съдът правилно е преценил, че не са налице изискванията на закона, при които следва делото да се разглежда при закрити врати.

4. Глава девета от Закона за адвокатурата урежда задълженията на адвоката. На първо място е посочено, че адвокатът е длъжен да бъде достоен за необходимите за професията доверие и уважение. Ръководи се от върховенството на закона, трябва да бъде безкористен и да не допуска при осъществяване на дейността си да се ръководи от лични интереси. Съгласно Етичния кодекс на адвоката, той трябва да служи, както на интересите на правосъдието, така и на законните интереси и права на физическите и юридическите лица, чиито интереси са му поверени да отстоява и защитава.

Комисията приема, че в конкретния случай Т.К. сама е накърнила достойнството си и е увредила репутацията си, нарушавайки Закона за адвокатурата и Етичния кодекс на адвоката, извършвайки престъпление по чл. 316, във връзка с чл. 308, ал. 1, изречение 2 от Наказателния кодекс, което е с висока степен на обществена опасност, тъй като видно от присъдата от 25.11.2005 г. на Р. районен съд, с действията си е подвела наказателния състав да постанови „като следствие от престъплението окончателен съдебен акт, неподлежащ на ревизия в нито едно от регламентиранията в НПК производства.“

Поради гореизложеното, Комисията приема, че не съдът или вестник „Утро“ са накърнили

достойнството на жалбоподателката, а тя сама го е сторила, пренебрегвайки основни принципи и задължения на адвокатската професия.

Данните на жалбоподателката, публикувани в двете статии не са разпространени, с цел увреждане на нейните авторитет и добро име.

В текста на статията е посочено, че присъдата не е влязла в сила и ще бъде обжалвана. Следователно, не е налице твърдяното от жалбоподателката злепоставяне и възражението ѝ в тази насока е неоснователно. Във втората статия на журналистката, в бр. 52/03.03.2006г., също не е налице некоректно интерпретиране - посочено е, че присъдата е намалена от Окръжния съд и че вероятно ще бъде обжалвана пред ВКС.

Възражението на жалбоподателката, направено в заседание пред Комисията, че разпоредбата на чл. 4, ал. 2 от ЗЗД не е била действаща, по времето на публикация на първата статия е правилно, но в Закона за защита на личните данни, преди изменението и допълнението в „Държавен вестник“, бр. 103, от 23 декември 2005 г., е съществувала друга разпоредба, относима към конкретния случай (чл. 35, ал. 1, т. 2 от ЗЗД - предоставянето е допустимо в случай, когато източниците на данните са документи, съдържащи обществена информация), а съгласно чл. 262, ал. 3 от НПК, присъдата се обявява публично.

Свободата на информацията, и по конкретно правото на всяко лице да получава и предава информация, е гарантирано изрично в чл. 10 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и е заложено в преамбюла на Директива 95/46ЕС. При неговото осъществяване винаги се търси баланс между правото на личен живот на физическото лице при обработване на лични данни и правото да се получава и разпространява информация.

Поради гореизложеното, Комисията приема, че в разглеждания случай гражданите и обществеността следва да са своевременно информирани и имат право да знаят за деяния, които представляват обществен интерес. Още повече, че доверието следва да е в основата, както на отношенията адвокати - клиенти, така и между адвокатите и властите и съгласно чл. 4 от Етичния кодекс на адвоката, не следва да има съмнение в честността, личното достойнство и почтеността на адвоката.

Санкции за неизпълнение на задължението за предоставяне на достъп до информация

Александър Кашъмов, Диана Банчева, ПДИ

Една от дискусиите, които протекнаха в Международната мрежа на застъпниците за свобода на информацията през месец юли, бе свързана със санкциите за служители, които отказват да предоставят обществена информация или да разгледат заявления за достъп до информация. Въпросите бяха поставени от Рой Пелег от "Движение за свобода на информацията", Израел. Във връзка с работата на неговата организация за подобряване на законодателството и практиките, свързани със свободата на информация в Израел, Рой Пелег попита застъпниците, членове на Мрежата, за съществуващите правни норми за налагане на санкции в такива случаи, примери от практиката за налагането на подобни санкции, аргументи "за" и "против" налагането на санкции за отказ да се предостави информация или да разгледат заявление за достъп, както и към кого трябва да бъдат насочени съответните наказания.

Румъния

За ситуацията в Румъния отговор в Мрежата даде Когру Врабие, стажант в Access Info Europe. Според чл. 21 (1) от Румънския закон за свободен достъп до информация от обществен интерес, при отказ на отговорен служител да предостави информация, той може да бъде подведен под дисциплинарна отговорност. Всеки оцетен заявител може да подаде жалба срещу такъв отказ в рамките на 30 дни. От практиката Когру споделя, че служителите често изпадат в ситуации между чука и наковалнята - от една страна, налице са санкции за неспазване на закона, от друга - опасността да загубят на работата си, ако спазят закона, но това не съвпада с интереса на техните началници. Според Когру, "докато ръководителите на обществените институции са политически фигури, гържавните служители ще са поставени под политически натиск да нарушават закона, за да не изгубят работата си". Ето защо той предлага санкциите да са насочени към ръководителя на административната структура, а не към служителите. По този начин, служителите ще бъдат поощрени да спазват и прилагат закона, смята той.

Словения

В Словения Комисарят по информацията е органът, който може да наложи административно наказание на служител, който не е изпълнил разпоредбите на закона. Налагането на такова наказание може да се обжалва пред съд, казва в отговор на запитването словенският комисар по информацията Наташа Пърч. Глоба в размер от 600 до 1200 евро очаква служител в администра-

цията, ако този служител без основание не предостави поискана обществена информация в законоустановения срок или не поддържа актуален регистър на обществената информация, както и друга, задължителна за публикуване информация, според чл. 39 от словенския закон.

За четирите години, през които е действал Законът за достъп до обществена информация в Словения, не се е налагало да се налага наказание нито веднъж. Няколко пъти телефонно обаждане с предупреждение за това е било достатъчно за спазването на процедурите и изпълнението на задълженията по закона, споделя Пърч от практиката си.

Шотландия

Дейвид Голдбърг от "Кампания за свобода на информацията" цитира съответните разпоредби от Шотландския закон за свобода на информацията относно санкциите. Член 65 от закона гласи: "лице, за което се отнася този параграф и което, с намерение да попречи на разкриването на информация или част от информация, на която заявителят има право, измени, повреди, зачеркне, заличи, унищожи или скрие документ, съхраняван от институцията, извършва нарушение". По силата на същата разпоредба, това лице подлежи на незабавна глоба, която не надвишава ниво 5 по стандартната скала на административните наказания.

Няма информация за налагането на санкции за непредоставянето на информация от служители, казва Дейвид Голдбърг.

Унгария

Член 177б от Наказателния кодекс на Унгария гласи: "(1) Всяко лице, което в нарушение с разпоредбите, гарантиращи достъп до обществена информация: а) не изпълни задължение да предостави информация; б) изопачи или направи недостъпна обществена информация; в) разпространява или публикува обществена информация, която е неистина или е била изопачена, извършва престъпление, което се наказва с лишаване от свобода до две години, общественополезен труд или глоба. (2) Действията, посочени в параграф (1), се възприемат като углавни престъпления и се наказват със затвор до три години, ако те са извършени с цел нерегламентирана финансова придобивка или изгода".

Адам Фолдеш от Унгарския съюз за граждански свободи споделя, че е имало няколко опита да се използват горепосочените разпоредби, но те така и не са стигнали до съда.

на стр. 9

от стр. 9

Фолгеш пояснява, че е имало дебат при приемането на Унгарския закон за достъп до информация, с електронни средства да се въведат санкции за служителите, които отговарят за публикуването на информацията онлайн. Санкцията щяла да представлява глоба, която се взема от бюджета на институцията. Другото предложение било глобата да се приспада от заплатата на ръководителя на съответния орган. Унгарският парламент не взема предвид предложенията и на практика не приема механизъм за налагането на ефективни санкции. Наказателните санкции пък са твърде строги, за да бъдат прилагани, подчертава Фолгеш. Според него, някои санкции или поне възможности за санкциониране са необходими в страни, в които прилагането на закона не е силно, въпреки че много строгите санкции също могат да нарушат функционирането на правната система.

В един случай, когато съдът е наложил персонална глоба на кмет, който е отказал да изпълни съдебно решение за предоставяне на информацията от обществен интерес, санкцията се е оказала ефективна и информацията е била предоставена, споделя Адам Фолгеш.

Обект на санкциониране в подобни случаи трябва да бъде упълномощеният да взема решения по предоставянето на информацията. Ако това е ръководителят на институцията, той трябва да поеме отговорността. Ако служител има определени със закон задължения за предоставяне на информацията, като например публикуването на информацията онлайн, тогава той също трябва да е обект на санкция при неизпълнение на тези задължения.

Ямайка

Според член 34 от Закона за достъп до информация в Ямайка: "Лице извършва нарушение, ако във връзка с официален документ, на който всеки има право на достъп според този закон, той: а) измени или повреди; б) зачеркне или заличи; в) унищожи или г) скрие документ, с намерение да попречи на разкриването му". Алинея 2 от същата разпоредба определя санкциите, които могат да бъдат наложени за такова нарушение, след производство по съкратена процедура пред районния съд - глоба, която не надвишава 500,000 долара; затвор до 6 месеца или комбинация от двете, пише в отговор на запитването Каролин Гомес от организацията "Ямайци за справедливост".

САЩ

Американският закон за свобода на информацията съдържа разпоредби за санкции, които не се познават добре, и по информацията на Кристин Агер от организацията "Архив Национална сигурност" не са използвани досега. Към настоящия момент няколко предложения за изменения на Закона за свобода на информацията чакат гласуване в Сената на САЩ. Единият проектозакон е приет от Камарата на представителите през март 2007 г., докато проектозаконът на Конгреса още не е гласуван. И двете предложения съдържат нови разпоредби за санкции за институциите, които забавят разглеждането на заявления за достъп до информацията и не отговарят в законоустановения срок от 20 дни. Първоначално двата проектозакона са представлявали различен подход към проблема с наказанията за неизпълнение на Закона за свобода на информацията.

Предложенията, внесени в Камарата на представителите, включват разпоредба, която ще попречи на институциите да събират такси за разглеждането на заявления, ако не отговорят на запитванията в рамките на законоустановения срок от 20 дни. Проектозаконът на Сената първоначално включвал различна разпоредба, която щяла да изключи възможността за позоваване на ограниченията в закона, ако институцията не спазва законоустановения срок за отговор (освен в случаите, когато предоставянето на информацията би увредило правото на лична неприкосновеност или националната сигурност). Това предложение било подложено на силна критика от страна на изпълнителната власт. Ето защо сенаторите-вносители се съгласяват да го заменят с предложената от Камарата санкция, във формата на лишаване от такси, споделя Агер.

Канада, Нова Скотия

В своя отговор Дарси Фарги - бивш комисар по достъпа до информацията в канадската провинция Нова Скотия, споменава, че според Федералния закон за достъп до информацията на Канада, възпрепятстването на достъп до информацията е наказуемо и подлежи на глоба, на лишаване от свобода или на двете. Фарги споделя, че не е запознат със случай, в който разпоредбите на закона да са използвани.

По силата на чл. 47 (1) от Закона за достъп до информацията в Нова Скотия, една от провинциите на Канада, на лице може да бъде наложена глоба

на стр. 10

от \$2,000 или лишаване от свобода за 6 месеца, ако злонамерено разкрие лични данни. Преди време за таква деяние е било повдигнато обвинение срещу министър от правителството на провинцията. В резултат на това той е подал оставка. Според параграф 1а) от същата разпоредба, на подобно наказание подлежи лице, което съзнателно е изменило документ, попадащ в обхвата на Закона за свобода на информацията. В Нова Скотия не е имало обвинения по тази разпоредба.

Черна гора

Глоба в размер от десет до сто минимални работни заплати може да бъде наложена в Република Черна гора на обществена институция, която: не изготви и не публикува Наръчник за достъп до информация; не създава условия за достъп до публични регистри или документи, които институцията съхранява; не направи възможен достъпът до информация за хора с увреждания, във формата и по начин, от които те се нуждаят; не предостави на заявител информация или част от нея, когато я съхранява (чл. 27 от Закона за свободен достъп до информация). За двете години, през които в Черна гора действа Законът за свободен достъп до информация, разпоредбата не е прилагана, казаха от Асоциацията на младите журналисти, Черна гора.

Грузия

В Грузия по силата на Административния кодекс, всяка институция трябва да определи служител, който да предоставя обществена информация. В отговор на запитването Тамар Гурчиани от Асоциацията на младите адвокати в Грузия пише, че грузинското законодателство не предвижда изрична отговорност за служители по достъпа до информация, които не предоставят информация или не изпълняват задълженията си. В Административния кодекс на Грузия не са предвидени санкции за непредоставяне на информация или за ненавременна предоставяне на информация.

Наказателният кодекс на Грузия обаче, предвижда подвеждане под отговорност, при използване на служебно положение за неправомерно ограничаване на правото да се разкрива и разпространява информация, ако това непредоставяне доведе до сериозни вреди. Грузинският закон за административните услуги, в който са определени правилата и условията за извършване на обществени услуги, предвижда налагането на дисциплинарни наказания от страна на обществени институции или високостепенен служител за неизпълнение или за лошо изпълнение на служебни задължения. В резултат на подадените от Асоциацията на

младите адвокати в Грузия жалби до административни органи, четирима служители са били подвеждани под административна отговорност за непредоставяне на обществена информация, като един от тях е бил освободен от длъжност. По този начин практиката на непредоставяне на информация или отказите да се разглеждат заявления от служители в грузинската администрация са били елиминирани, споделя Тамар Гурчиани.

Според Гурчиани, санкциите трябва да са насочени към служителя по достъпа до информация, ако той е упълномощен да решава по заявленията самостоятелно. Ако решението се взема на по-високо ниво - от ръководителя на административната структура, тогава отговорността трябва да падне върху него.

България

В България непроизнасянето в срок по заявление за достъп до обществена информация е административно нарушение и се наказва с глоба от 50 до 100 лв. Наказанието се налага на виновния държавен служител или на юридическото лице, в случаите, когато задълженият да предоставя информация е например фирма, финансирана от държавния бюджет (чл. 3, ал. 2 от ЗДОИ). Нарушенията се установяват от длъжностни лица, определени от съответния министър или друг орган на власт, а за юридическите лица и другите задължени по чл. 3, ал. 2 от ЗДОИ - от министъра на правосъдието. Съответният министър пък издава наказателните постановления.

Процедурата за установяване на административни нарушения и налагане на административни наказания бе уредена едва през 2007 г. Дотогава, поради недобра уредба (законова празнота), тя беше неприложима на практика. Проектозаконът за изменение и допълнение на ЗДОИ, с който бе уредена процедурата, бе внесен от Мартин Димитров и Иван Сотиров от ОДС и изготвен като текст от правния екип на ПДИ.

Определени пороци в действията, свързани пряко или косвено с предоставянето на обществена информация, са престъпления по глава 9 от Наказателния кодекс. Съставянето на официален документ, в който се удостоверяват неверни доказателства, е таква престъпление в отделни хипотези на кодекса. Престъпление е и унищожаването, скриването или повреждането на чужд документ (чл. 319 от Наказателния кодекс). Досега няма данни за реализирането на административна или наказателна отговорност.

От 16 до 18 юли в Навасарага, малкоградче в планината близо до Магрид, се състоя работна среща, блестящо организирана от Access Info Europe. Целта на срещата бе да се представят добрите практики в използването на законодателството за достъп до информация, които водят до действителни резултати в борбата с корупцията, и за здравословна околна среда.

В срещата участваха представители на неправителствени организации от различни страни, обединени от няколко общи неща. Всички те през годините на своето съществуване са били подкрепяни от Институт Отворено Общество. Всички те по един или друг начин са се застъпвали и популяризирали свободния достъп до информация в своите страни. Всички те са показали през годините своята приобщеност в използването на достъпа до информация в борбата с корупцията в страните, в които работят.

Сред участниците бяха представители на организации като Програма Достъп до Информация (България) и Институт за развитие на свободата на информация (Русия), които работят систематично в областта на свободата на информация, като се застъпват за законодателство, провеждат постоянни наблюдения, водят съдебни дела при нарушение на правото на достъп до информация. В срещата участваха също и представители на екологични организации и национални фондации Отворено общество, използващи националните закони за достъп до информация или съществуващите

международни инструменти, за да постигнат резултати в своята дейност по опазване на околната среда и в преодоляването на корупцията.

На 15 юли 2007 г. официално приключи консултативният процес по Зелената книга относно обществения достъп до документи, съхранявани от институциите на Европейската общност. Общественото обсъждане бе иницизирано от Европейската комисия, с цел подобряване на Регламент 1049/2001, в полза на по-широкия достъп до информация в Европейския съюз. В рамките на три месеца всеки можеше да даде своето мнение или коментар по въпросите и предложенията в Зелената книга. Най-активен в дебата е бил неправителственият сектор - двадесет и три организации са изпратили становища. Обществените институции, които са изпратили мнение по Зелената книга са 16. Такъв е броят и на частните компании, които са се включили със свой коментар. Единадесет граждани също са изразили своето мнение. Всички коментари са достъпни на специалната Интернет страница, създадена за целите на консултативния процес: http://ec.europa.eu/transparency/revision/index_en.htm.

САЩ са изправени пред безпрецедентно нарастване на тайната в управлението през последните 6 години. Това сочи докладът Правителствена тайна: решения без демокрация 2007, публикуван от OpenTheGovernment.org и People for the American Way Foundation. Докладът показва, че има разширяване правомощията на изпълнителната власт и понижаване на отчетността.

През изминалите 6 години президентът Буш, с административни постановления, е ограничил прилагането на Закона за свобода на информацията и Закона за президентските архиви, разширил е правомощията си да класифицира информация от съображения за националната сигурност и е създавал редица нови категории „чувствителна“ информация. В някои случаи правителството дори прекласифицира документи, които до момента са били достъпни за широката общественост. Пълният текст на

на стр. 12

Доклада може да бъде прочетен на адрес: <http://www.openthegovernment.org/otg/govtsecrecy.pdf>

На 30 май 2007 г. испанският парламент прие резолюция, която изисква представителите на Испания в Световната банка и Международния валутен фонд да изготвят годишен доклад относно решенията, взети от двете международни финансови институции. Понастоящем тези представители се отчитат само пред министрите на финансите и икономиката. Целта на резолюцията е да насърчи прозрачността в развитието на националната политика на Испания, включително да даде възможност да се знае повече за това как се използват испанските фондове от международните финансови институции.

Nepal Press Freedom съобщи, че на 19 юли 2007 г. Interim Parliament е приел дългоочаквания

Законопроект за правото на информация. Законопроектът ще стане закон, когато председателят на Долната камара го подпише. Съгласно бъдещия закон, всички обществени органи и институции са задължени да предоставят информация на гражданите на Непал. Законът изисква да се създаде тричленна независима комисия, която да защити правото на информация. Задължени да предоставят информация, 15 дни след постъпване на заявлението, са също така агенции, финансирани от правителството, и неправителствени организации, финансирани от чуждестранни донори и правителства. Повече подробности за проектозакона може да намерите на адрес: „<http://www.nepalpressfreedom.org/detail.php?freedomnews=447>”

Програма Достъп до Информация

София 1000,
бул. Васил Левски N 76, ет. 3, ап. 3
тел/факс. (+ 3592) 988 5062, 986 7709, 981 9791
E-mail: office@aip-bg.org
www.aip-bg.org

Редакционен екип

Александър Кашъмов, Гергана Жулева, Дарина Палова, Диана Банчева, Катерина Коцева, Кирил Терзийски, Николай Маревков, Ралица Кацарска, Фани Давидова
Оформление Николай Маревков

*Ако желаете да подкрепите издаването на информационния бюлетин,
може да направите това на нашите банкови сметки:
Булбанк АД - Клон Аксаков - банков код: 6217 6307 SWIFT код: BFTBBGSF
* сметка в ЛЕВА (BGN) IBAN: BG69 BFTB 7630 1022 5620 87
* сметка в Щатски долари (USD) IBAN: BG87 BFTB 7630 1122 5918 49
* сметка в Евро (EUR) IBAN: BG34 BFTB 7630 1422 5974 10
Вашата подкрепа ще бъде отбелязана в Интернет страницата на ПДИ!*

© Програма Достъп до Информация
Материалите в това издание са обект на авторско право.
При цитиране позоваването на източника е задължително.